

Sygnatura akt VI Ka 162/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **19 marca 2019** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Schoenborn (spr.)

Sędziowie SO Piotr Mika

SO Grażyna Tokarczyk

Protokolant Dominika Koza

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2019 r.

sprawy **M. Ł.** ur. (...) w Z.

syna A. i H.

oskarżonego z art. 212 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 27 listopada 2018 r. sygnatura akt II K 864/18

na mocy art. 437 kpk, art. 439 § 1 pkt 8 kpk, art. 632 pkt 1 kpk i art. 632a § 1 kpk w zw. z art. 634 kpk

1. uchyla punkty 1, 2 oraz 4 zaskarżonego wyroku i na mocy art. 17 § 1 pkt 7 kpk umarza postępowanie karne przeciwko oskarżonemu M. Ł. o zarzucany mu w pkt 2 prywatnego aktu oskarżenia czyn z art. 212 § 1 kk, wobec tego, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata S. K. kwotę 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych i sześćdziesiąt groszy) obejmującą kwotę 96,60 zł (dziewięćdziesiąt sześć złotych i sześćdziesiąt groszy) podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym;
4. zasądza od oskarżyciela prywatnego A. D. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1047,96 zł (tysiąc czterdzieści siedem złotych i dziewięćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu nieobjętych ryczałtem części wydatków postępowania w sprawie oraz obciąża oskarżyciela prywatnego A. D. uiszczonymi zryczałtowanymi wydatkami postępowania oraz wydatkami poniesionymi na ustanowienie pełnomocnika w sprawie;
5. w pozostałym zakresie wydatkami postępowania w sprawie nieobjętymi ryczałtem obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 162/19

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 19 marca 2019 r. w całości

Oskarżyciele prywatni A. D. i M. D. (1) przez swego pełnomocnika oskarżyli M. Ł. o popełnienia następujących przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego:

1) z art. 212 § 1 kk w zw. z art. 216 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk polegającego na tym, że pismem z dnia 11 sierpnia 2016 r. sporządzonym w Z. skierowanym w dniu 11 sierpnia 2016 r. do (...) w K. pomówił oskarżyciela prywatnego, że jest bezwzględny typem i ma osobowość psychopatyczną, że nakazuje swoim pracownikom dokonywanie czynów skutkujących niszczeniem mienia pod groźbą zwolnienia z pracy, niszczy mienie M. Ł., oszukał Urząd (...), nie płacił składek i podatków, unikał płacenia prądu, co spowodować miało wyłączenie prądu, posiada brud i śmieci na nieruchomości tak jakby na górze mieszkało jakieś menelstwo tj. o właściwości i postępowanie, który poniżył oskarżyciela prywatnego w opinii publicznej oraz znieważył go słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, ośmieszające i poniżające: chuligan, oszust, psychopata, publicznie i w zamiarze, aby zniewaga do oskarżyciela prywatnego dotarła,

2) z art. 212 § 1 kk polegającego na tym, że pismem z dnia 11 sierpnia 2016 r. sporządzonym w Z. skierowanym w dniu 11 sierpnia 2016 r. do (...)w K., pomówił oskarżycielkę prywatną o współpracę i akceptowanie zachowań jej męża jako bezwzględnego typu – osobowość psychopatyczną, chuligana, oszusta, który nakazuje swoim pracownikom dokonywanie czynów skutkujących niszczeniem mienia pod groźbą zwolnienia z pracy, niszczy mienie M. Ł., oszukał Urząd(...), nie płacił składek i podatków, unikał płacenia prądu, co spowodować miało wyłączenie prądu, a nadto o pomaganie mu w uniknięciu odpowiedzialności, akceptowanie czynów chuligańskich, bycie zaangażowaną w takie czyny, nieznanostwo prawa, radzenie jak go unikać, zachowania na wskroś niemoralne, niezgodne z etyką zawodową, naruszające godność zawodu notariusza, posiadanie brudu i śmieci na nieruchomości tak jakby na górze mieszkało jakieś menelstwo tj. o postępowanie które poniżyło oskarżycielkę prywatną w opinii publicznej oraz naraziło na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu notariusza.

Sąd Rejonowy w Zabrze wyrokiem z dnia 25 września 2017 r. sygn. akt II K 789/16 orzekł następująco:

1. uniewinnił oskarżonego M. Ł. od popełnienia przestępstwa polegającego na tym, że w dniu 11 sierpnia 2016 r. w Z. w piśmie skierowanym do (...) w K., pomówił oskarżyciela prywatnego M. D. (1) o takie właściwości, że jest bezwzględny typem osobowości psychopatycznej, nakazującym swoim pracownikom dokonywanie czynów skutkujących niszczeniem mienia pod groźbą zwolnienia z pracy, oraz takie postępowanie jak: niszczenie mienia M. Ł., oszukanie Urzędu (...), nie płacenie składek i podatków, unikanie płacenia prądu, co spowodować miało wyłączenie prądu, posiadanie brudu i śmieci na nieruchomości, tak jakby na górze mieszkało jakieś menelstwo, tj. o właściwości i postępowanie, które mogły poniżyć oskarżyciela prywatnego w opinii publicznej, tj. występku z art. 212 § 1 kk, stosując art. 213 § 1 kk oraz uznał, iż w tej części koszty postępowania ponosi Skarb Państwa;

2. uznał oskarżonego M. Ł. za winnego przestępstwa polegającego na tym, że w dniu 11 sierpnia 2016 r. w Z. w piśmie skierowanym do (...) w K., z przeznaczeniem dla Prezesa tej (...) znieważył M. D. (1) słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, ośmieszające i poniżające: chuligan, oszust, psychopata, niepublicznie i w zamiarze, aby zniewaga do oskarżyciela prywatnego dotarła, tj. występku z art. 216 § 11 kk i na mocy art. 216 § 3 kk z uwagi na wyzywające zachowanie pokrzywdzonego odstąpił od wymierzenia kary;

3. na mocy art. 66 § 1 kk oraz art. 67 § 1 kk warunkowo umarzył postępowanie karne przeciwko M. Ł. za przestępstwo opisane w pkt II prywatnego aktu oskarżenia, tj. czynu z art. 212 § 1 kk przyjmując, że zarzut postawiony w rzeczonym piśmie miał charakter niepubliczny – ustalając okres próby na 1 rok;

4. na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk zasądził od oskarżonego tytułem środka karnego świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 200 złotych;

5. na mocy art. 627 kpk, art. 628 pkt 1 kpk w zw. z art. 629 kpk oraz art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycieli prywatnych A. D. oraz M. D. (1) tytułem pokrycia poniesionych przez nich zryczałtowanych kosztów procesu kwotę 300 złotych, a nadto zasądził od

oskarżonego na rzecz wspomnianych oskarżycieli prywatnych poniesione przez nich koszty zastępstwa adwokackiego w sprawie według norm przepisanych w kwocie: na rzecz A. D. kwotę 929,88 złotych, a na rzecz M. D. (1) kwotę 464,94 złotych, jak również zasądził na rzecz Skarbu Państwa opłatę związaną z warunkowym umorzeniem postępowania karnego w kwocie 70 złotych.

Po rozpoznaniu apelacji od tego wyroku wywiedzionych przez oskarżonego oraz pełnomocnika oskarżycieli prywatnych, Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 16 marca 2018 r. sygn. akt VI Ka 987/17 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce rozstrzygnięć zawartych w pkt 1 i 2 uniewinnił oskarżonego M. Ł. od zarzucanego mu w pkt 1 aktu oskarżenia czynu z art. 212 § 1 kk w zw. z art. 216 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, a co do pkt 3, 4 i 5 zaskarżony wyrok uchylił i sprawę o czyn zarzucany oskarżonemu w pkt 2 aktu oskarżenia przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zabrze. Rozstrzygnął również o nieuiszczonych kosztach obrony oskarżonego w postępowaniu odwoławczym, a także obciążył oskarżyciela prywatnego M. D. (1) przypadającą na niego połową wydatków w sprawie, które zostały uiszczone w formie ryczałtu oraz zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa opłatę za II instancję w kwocie 100 złotych, ustalając jednocześnie, iż koszty ustanowienia pełnomocnika oskarżycieli prywatny ponosi we własnym zakresie.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie, Sąd Rejonowy w Zabrze wyrokiem z dnia 27 listopada 2018 r. sygn. akt II K 864/18 orzekł, że:

1. oskarżonego M. Ł. uznaje za winnego tego, że w dniu 11 sierpnia 2016 r. w Z. sporządzając i kierując do (...) w K., na ręce jej Prezesa pismo zawierające w swej treści sformułowania, iż „(...) Pani K. – D. ściśle współpracuje i w pełni akceptuje zachowania swojego męża (...) bezwzględniego typu – osobowość psychopatyczną, chuligana i oszusta (...), który nakazuje swoim pracownikom dokonywanie czynów skutkujących niszczeniem mienia pod groźbą zwolnienia z pracy (...) niszczy od lat mienie (...) M. Ł., (...) oszukał (...) nie płacąc składek i podatków (...), unika płacenia za prąd (...), a ponadto (...) pomaga mężowi prawnie unikać odpowiedzialności (...), czy też (...) nie zna prawa, postępuje na wskroś niemoralnie i niezgodnie z etyką zawodową (...), wreszcie też utrzymuje na posesji brud i śmieci (...) jakby na górze mieszkało jakieś menelstwo (...)” pomówił A. D. pełniącą urząd notariusza o takie postępowanie, które poniża ją w opinii publicznej i może narazić na utratę zaufania potrzebnego dla pełnienia tego urzędu tj. winnego występku wyczerpującego znamiona opisane w art. 212 § 1 kk i za to na mocy art. 212 § 1 kk skazuje go na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 25 złotych;

2. na zasadzie art. 212 § 3 kk orzeka od oskarżonego M. Ł. na rzecz Towarzystwa Pomocy (...) w Z. przy ulicy (...) oficyna nawiązkę w kwocie 2.500 złotych;

3. na zasadzie art. 29 ust 1 Ustawy Prawo o adwokaturze zasądza od Skarbu Państwa na rzecz kancelarii adwokackiej adw. S. K. kwotę 531,36 złotych tytułem zwrotu kosztów udzielonej oskarżonemu M. Ł. i nie opłaconej przez niego obrony świadczonej na jego rzecz w przedmiotowej sprawie z urzędu;

4. na zasadzie art. 616 § 1 i 2 kpk, art. 628 pkt 1 i 2 kpk oraz art. 3 ust 1 Ustawy z dnia 23.06.1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądza od oskarżonego M. Ł. na rzecz:

a) oskarżycielki prywatnej A. D. kwotę 150,00 złotych uiszczoną przez nią tytułem zryczałtowanej równowartości wydatków postępowania oraz kwotę 1.925,88 złotych tytułem ustanowienia w sprawie jednego pełnomocnika,

b) Skarbu Państwa kwotę 250 złotych tytułem opłaty od orzeczonej grzywny, a ponadto kwotę 381,36 złotych tytułem częściowej zapłaty wydatków poniesionych przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania.

Z kolei od tego wyroku apelacje wywiedli oskarżony i jego obrońca. Zgodnie zaskarżyli wyrok w całości.

Obrońca zarzucił wyrokowi:

(1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść w postaci ustalenia, iż oskarżony M. Ł. treścią wystosowanego do (...) w K. pisma z dnia 11 sierpnia 2016 r. pomówił A. D. pełniącą urząd

notariusza o takie postępowanie, która poniża ją w opinii publicznej i może narazić na utratę zaufania potrzebnego do pełnienia tego urzędu, w sytuacji w której w pierwszej kolejności podniesione przez oskarżonego w w/w piśmie okoliczności okazały się prawdziwe, a nadto w żaden sposób nie mogły i nie poniżały oskarżycielki prywatnej w opinii publicznej, ani nie mogły i nie naraziły jej na utratę zaufania potrzebnego do pełnienia urzędu notariusza,

(2) obrazę przepisów prawa materialnego, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 212 § 1 kk poprzez uznanie, że oskarżony wyczerpał znamiona w/w czynu zabronionego,

(3) obrazę prawa materialnego, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 213 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie,

(4) obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 4 kpk oraz art. 7 kpk polegającą na naruszeniu przez Sąd I instancji zasady obiektywizmu oraz swobodnej oceny dowodów, wyrażającą się tym, iż Sąd I instancji uwzględnił jedynie dowody przedłożone przez oskarżyciela prywatnego, pomijając jednocześnie dowody przedstawione przez oskarżonego, jak również dokonując ich oceny wbrew zasadom prawidłowego rozumowania oraz wbrew wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego,

(5) obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 6 kpk polegającą na naruszeniu prawa do obrony oskarżonego, przejawiającą się uniemożliwieniem oskarżonemu wypowiedzania się co do przeprowadzonych w toku postępowania dowodów, a nadto uchylaniem pytań ze strony oskarżonego,

(6) obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 409 kpk poprzez nie wznowienie przewodu sądowego mimo podstaw ku temu, w związku ze złożeniem przez oskarżonego wniosków dowodowych po zamknięciu przewodu sądowego,

(7) obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie zasady kontrydiktoryjności postępowania, na skutek uchylania pytań oskarżonego oraz uniemożliwiania oskarżonemu wypowiedzania się co do przeprowadzonych dowodów w toku postępowania dowodów, w konsekwencji nie dopuszczenie przez Sąd I instancji do rozpoznania istoty sprawy,

(8) obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 167 kpk oraz art. 170 kpk (a contrario) polegającą na bezzasadnym oddaleniu wniosków dowodowych oskarżonego.

W oparciu o powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu z art. 212 § 1 kk, a w konsekwencji uchylenie punktów 2 oraz 4 tego wyroku oraz o zasądzenie od oskarżycielki prywatnej A. D. na rzecz oskarżonego M. Ł. kosztów postępowania, a na rzecz adw. S. K. nieopłaconych kosztów obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz obciążenie oskarżycielki prywatnej w/w kosztami, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Z ostrożności procesowej obrońca zarzucił również:

(9) obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 66 § 1 kk oraz art. 66 § 1 kk w zw. z art. 115 § 2 kk poprzez jego niezastosowanie i nieskorzystanie przez Sąd I instancji z instytucji warunkowego umorzenia postępowania wobec oskarżonego.

Na tej podstawie domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w pkt 1 poprzez warunkowe umorzenie wobec oskarżonego na zasadzie art. 66 § 1 kk i art. 67 § 1 kk niniejszego postępowania karnego z prywatnego aktu oskarżenia o przestępstwo z art. 212 § 1 kk na okres 1 roku próby, a w konsekwencji uchylenie pkt 2 i 4 tego wyroku oraz przyznanie na rzecz adw. S. K. nieopłaconych kosztów obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Z jeszcze dalej posuniętej ostrożności procesowej obrońca zarzucił:

(10) rażąco niewspółmierność kary poprzez naruszenie art. 33 § 1 kk i art. 33 § 3 kk w zw. z art. 53 kk (w zw. z art. 212 § 1 kk) i orzeczenie kary zbyt wygórowanej zarówno w zakresie ilości stawek dziennych grzywny, jak i wysokości jednej stawki dziennej,

(11) naruszenie art. 212 § 3 kk poprzez bezpodstawne zastosowanie, a z ostrożności naruszenie art. 48 kk w zw. z art. 53 kk (w związku z art. 56 kk) poprzez rażąco niewspółmierność orzeczonej nawiązki,

(12) naruszenie art. 624 § 1 kpk poprzez jego niezastosowanie.

W związku z tym wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie wymierzonej oskarżonemu grzywny do 10 stawek dziennych i ustalenie jej wysokości na kwotę 10 złotych oraz uchylenie orzeczenia o nawiązce, a także zwolnienie oskarżonego na zasadzie art. 624 § 1 kpk od ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych. Nadto wniósł o przyznanie na rzecz adw. S. K. nieopłaconych kosztów obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Natomiast na wypadek nieuwzględnienia apelacji wniósł o zwolnienie oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania apelacyjnego.

Oskarżony z kolei zarzucił wyrokowi obrazę przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie przepisu art. 1 kk, art. 3 kk, art. 30 kk, art. 33 § 3 kk, art. 66 kk, art. 115 § 2 kk, art. 213 kk oraz obrazę przepisów postępowania, mianowicie art. 4 kpk, art. 5 § 2 kpk, art. 6 kpk, art. 7 kpk, art. 17 § 1 – 3 kpk, art. 92 kpk, art. 167 kpk, art. 171 § 1 kpk, art. 366 § 1 kpk, art. 367 § 1 i 2 kpk, art. 409 kpk, art. 410 kpk, art. 438 pkt 1 – 4 kpk, art. 440 kpk, nadto art. 54 pkt 1 Konstytucji RP oraz art. 4, 6, 7, 10, 11, 20, 47, 48, 49 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej poprzez przyjęcie, że pomówił A. D. o takie postępowanie, które poniżyło ją w opinii publicznej i naraziło na utratę zaufania. Podnoszą ten zarzut wniósł zaś o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie za popełnienie czynu zabronionego z art. 212 § 1 kk, a w związku z tym uchylenie rozstrzygnięć z pkt 1, 2 i 4.

W toku rozprawy apelacyjnej oddalonymi zostały wnioski dowodowe zawarte w apelacji obrońcy:

- o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków M. O., G. D. oraz B. Ł. na okoliczność częstotliwości wizyt oskarżycielki prywatnej w mieszkaniu w Z. przy ul. (...), charakteru oraz celów tych wizyt, a także zakresu zaangażowania w/w w remont przedmiotowego mieszkania i decyzji z tym remontem związanych,
- zapisów rozmów między oskarżony, a M. D. (2), a także filmu z nagraniem obejścia posesji oskarżonego, na okoliczność ich treści, przede wszystkim na okoliczność zaangażowania oskarżycielki prywatnej w sprawę męża M. D. (1) związane z lokalem mieszkalnym znajdującym się w Z. przy ul. (...) i wiedzy oskarżycielki prywatnej w tym zakresie,

albowiem wskazane okoliczności z przyczyn poniżej naprowadzonych nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w instancji odwoławczej (art. 170 § 1 pkt 2 kpk).

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył, co następuje.

Apelacje oskarżonego i obrońcy okazały się o tyle skuteczne, że w następstwie ich wywiedzenia koniecznym było zaskarżony wyrok uchylić i umorzyć postępowanie o zarzucane oskarżonemu przestępstwo z art. 212 § 1 kk mające być popełnionym na szkodę oskarżycielki prywatnej A. D. z powodu zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 7 kpk. Sąd odwoławczy dostrzegł bowiem z urzędu, że ponowne postępowanie przeprowadzone przez Sąd I instancji dotknięte było bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 8 kpk.

Zgodnie z art. 439 § 1 kpk niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów sąd odwoławczy uchyła zaskarżone orzeczenie, jeżeli stwierdzi wystąpienie jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych z punktów 1-11 tego przepisu i to bez badania związku przyczynowego między uchybieniem, a treścią orzeczenia. Jedną z takich

przyczyn wymienioną w pkt 8 art. 439 § 1 kpk jest zaś, gdy orzeczenie zostało wydane pomimo to, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone.

Należało natomiast stwierdzić powagę rzeczy osądzonej (*rei iudicatae*) w związku z wydanym wcześniej wobec oskarżonego M. Ł. wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie o sygn. akt VI Ka 978/17, mocą którego został prawomocnie uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 212 § 1 kk i art. 216 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk polegającego w ogólności na tym, że pismem z dnia 11 sierpnia 2016 r. sporządzonym w Z. skierowanym w dniu 11 sierpnia 2016 r. do(...) w K. pomówił M. D. (1) o takie właściwości i postępowanie, które poniżyły go w opinii publicznej oraz znieważył tego pokrzywdzonego w zamiarze, aby zniewaga do niego dotarła. Wówczas też Sąd Okręgowy w Gliwicach nakazał ponowne postępowanie co do osobno zarzucanego oskarżonemu przedmiotowym prywatnym aktem oskarżenia „czynu” ściganego z oskarżenia prywatnego realizującego znamiona określone w art. 212 § 1 kk mającego polegać na tym, iż w tym samym piśmie skierowanym do (...)w K., którym miał zniesławić i znieważyc M. D. (1), zawarł również treści pomawiające A. D. o takie postępowanie, które poniżyło oskarżycielkę prywatną w opinii publicznej oraz naraziło na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu notariusza.

Odwołując się już tylko do inicjującej postępowanie treści skargi oskarżycielskiej i załączonego do niej jako dowodu w kopii pisma oskarżonego z dnia 11 sierpnia 2016 r. z potwierdzeniem jego złożenia w tej samej dacie w (...) w K., nie może budzić najmniej wątpliwości, że oba zarzuty aktu oskarżenia, odnosiły się do jednego i tego samego zachowania M. Ł., polegającego na tym, że złożył jako całość sporządzone przez siebie pismo do organizacji samorządu zawodowego zrzeszającej oskarżycielkę prywatną, w którym jednocześnie miał zniesławić różnymi użytymi przez siebie sformułowaniami z osobna małżonków D., a M. D. (1) również znieważyc. Tylko więc w zależności od następstw wywołanych tym samym zachowaniem, tj. złożeniem określonej treści pisma, mającym godzić jednocześnie w cześć i dobre imię oskarżycieli, zarzuconym zostało oskarżonemu popełnienie dwóch przestępstw, jednego na szkodę M. D. (1), drugiego na szkodę A. D..

Zgodnie z art. 11 § 1 kk ten sam czyn stanowić może tylko jedno przestępstwo. Kodeks karny wprowadził nie wskazuje na kryteria jedności czynu stanowiącego podstawę prawnokarnego wartościowania, nie mniej w doktrynie i orzecznictwie sformułowano kilka kryteriów służących do ustalania jedności czynu. Tam, gdzie będziemy mieli do czynienia z jednym zachowaniem sprawcy, tam będzie wchodził w grę tylko jeden czyn. O wielości czynów nie decyduje natomiast ani wielość spowodowanych przez sprawcę skutków, ani wielość pokrzywdzonych (zob. wyrok SA w Katowicach z 3 czerwca 2005 r., II II AKa 161/05, LEX nr 174988). O wielości czynów nie decyduje również wielość dóbr prawnych, które sprawca naruszył swoim zachowaniem (zob. wyrok SA w Lublinie z 8 września 2009 r., II AKa 129/09, LEX nr 550503). W orzecznictwie podkreśla się, że zachowanie będące przejawem jednego impulsu woli należy traktować jako jeden czyn (zob. wyrok SA w Lublinie z 2 marca 2010 r., II AKa 270/09, LEX nr 583683; wyrok SA w Katowicach z 15 stycznia 2009 r., II AKa 321/08, LEX nr 511994). Inaczej mówiąc, przy określaniu jedności i wielości czynów należy położyć akcent na zachowanie sprawcy, a nie na jego następstwa, jak w sprawie niniejszej uczynił oskarżyciel.

In concreto na przyjęcie konstrukcji wielości czynów, a tym samym i wielości przestępstw, nie pozwala okoliczność, iż działanie oskarżonego ograniczyło się do złożenia zredagowanego przez siebie jednego pisma o treści, którą jedynie dotkniętymi poczuły się dwie osoby. Mieliśmy zatem do czynienia z jednym zespołem jego fizycznych zachowań wyrażającym jeden wspólny akt woli, którym było spowodowanie dotarcia w jednym czasie i miejscu do adresata pisma zawartych w jego treści komunikatów.

Stąd obecnie dla Sądu odwoławczego nie budziła wątpliwości tożsamość czynu, od którego oskarżony został prawomocnie uniewinniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach w sprawie VI Ka 978/17, z czynem zarzuconym mu w pkt 2 prywatnego aktu oskarżenia, w nieco zmodyfikowanej postaci jedynie przypisanym w zaskarżonym wyroku. Oba te czyny łączy czynność sprawcza, tj. skierowanie określonej treści pisma do określonego adresata, różnią natomiast następstwa w postaci mającego się dokonać w ten sposób zniesławienia dwóch różnych osób, a w przypadku jednej z nich również jej znieważenia, a zatem i ilość osób pokrzywdzonych. Z przyczyn wyżej naprowadzonych nie są to jednak okoliczności, które mogłyby stanowić podstawę do przyjęcia wielości czynów. Trzeba więc wskazać wyraźnie, iż przedmiotem obu zarzutów prywatnego aktu oskarżenia był jeden czyn.

Nie w pełni tego rodzaju uwarunkowanie dostrzegł poprzednio Sąd odwoławczy, choć nad zagadnieniem się pochylił, kiedy wyrażał swoją dezaprobatę dla „sztucznego rozbicia” w zapadłym w sprawie jako pierwszy wyroku Sądu Rejonowego na dwa czyny jednego właśnie zachowania oskarżonego opisanego w zarzucie 1 aktu oskarżenia mającego polegać na jednoczesnym zniesławieniu i znieważeniu M. D. (1) treściami zawartym w tym samym piśmie ze względu na jego skierowanie do określonego adresata. Dochodząc zatem do wniosku, iż oskarżony kierując przedmiotowe pismo skierowane do (...)w K. nie może odpowiadać karnie za zniesławienie i znieważenie M. D. (1), a nie akceptując jedynie warunkowego umorzenia postępowania w związku z mającym być dowiedzionym oskarżonemu zniesławieniem A. D., wobec zakazu płynącego z reguły *ne peius* statuowanej w art. 454 § 1 kpk, winien był jednak uchylić ówczesnie zaskarżony wyrok w całości i w wynikającym z tego zakresie przekazać sprawę do ponownego rozpoznania. Nie czyniąc tego, a prawomocnie uniewinniając oskarżonego, w istocie wykreował negatywną przesłankę procesową z art. 17 § 1 pkt 7 kpk w odniesieniu do zarzutu 2 prywatnego aktu oskarżenia i opisanego nim zachowania M. Ł., będącego z przyczyn wyżej naprowadzonych, czynem tożsamym z czynem, co do którego postępowanie karne w opisany sposób jednocześnie prawomocnie zakończył.

Co prawda powyższego nie dostrzegł również Sąd Rejonowy w dalszym postępowaniu, choć na jego usprawiedliwienie należy przywołać art. 442 § 3 kpk, zgodnie z którym zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Tymczasem mógł pokusić się o konstatację, iż w uzasadnieniu poprzednio zapadłego w instancji odwoławczej orzeczenia Sąd Okręgowy wyraził w istocie pogląd, wedle którego nie stanowi przeszkody do ponownego rozpoznania sprawy w zakresie zarzutu 2 aktu oskarżenia uniewinnienie oskarżonego od czynu zarzucanego w pkt 1 skargi oskarżycielskiej. Nawet w samym wyroku zdawał się „twierdzić”, iż oba zarzuty odnoszą się do dwóch różnych czynów oskarżonego. Poza tym wskazał Sądowi Rejonowemu, jakie okoliczności ma mieć na względzie w dalszym postępowaniu, aby zapadło jego zdaniem prawidłowe orzeczenie rozstrzygające o odpowiedzialności karnej oskarżonego.

„Zapatrywania prawne” wiążą jednak tylko sąd pierwszej instancji. Nie mają zaś takiego charakteru w stosunku do sądu odwoławczego przy ponownym rozpoznaniu środka odwoławczego (zob. postanowienie SN z 15 lutego 2011 r., IV KK 398/10, Biul. PK 2011/5/51).

W tych okolicznościach nie pozostało Sądowi Okręgowemu nic innego, jak uchylić zaskarżony wyrok w zakresie punktów 1, 2 i 4, a następnie na mocy art. 17 § 1 pkt 7 kpk umorzyć postępowanie o czyn z art. 212 § 1 kk zarzucony oskarżonemu w pkt 2 prywatnego aktu oskarżenia, wobec tego, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało wcześniej prawomocnie zakończone. Negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej nie pozwala bowiem prowadzić drugiego postępowania o to samo historyczne zdarzenie, a w konsekwencji wydania przez sąd kolejnego wyroku co do tego samego czynu. W ten sposób zostaje zapewniona bowiem stabilność prawa i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym oraz realizowana jest zasada *ne bis in idem*, stanowiąca gwarancję, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary (zob. wyrok SN z dnia 12 II 2014r., V KK 407/13, Lex nr 1439399). Nowe postępowanie nie jest także dopuszczalne w razie uprzedniego niepełnego rozpoznania sprawy, albowiem w każdym z tych przypadków mamy do czynienia z tym samym czynem w znaczeniu ontologicznym, co stanowi przeszkodę w postaci powagi rzeczy osądzonej, która nie pozwala na ponowne prowadzenie postępowania przeciwko tej samej osobie o ten sam przedmiot odpowiedzialności prawnej, innymi słowy - o ten sam czyn w znaczeniu prawnym (zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 16 stycznia 2013r., II AKa 441/12, POSAG 2013/3/168-171, KZS 2013/11/85). Również z zakazem *ne bis in idem* powiązana jest zasada niepodzielności przedmiotu procesu. Zakaz prowadzenia postępowania w postaci *rei iudicate* zachodzi wówczas, gdy uprzednio zakończone zostało prawomocnie postępowanie co do tego samego czynu tej samej osoby, nowe zaś postępowanie pokrywa się z przedmiotem postępowania w sprawie już zakończonej, a także gdy jego przedmiot jest częścią przedmiotu osądzanego w sprawie już zakończonej (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 października 2008r., IV KK 118/08, LEX nr 469419).

Uchylenie natomiast zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia z pkt 3, a więc przyznanego obrońcy ze Skarbu Państwa zwrotu nieopłaconych kosztów obrony udzielonej z urzędu oskarżonemu, wobec treści

orzeczenia następczego, nie było potrzebne, skutkowałyby bowiem w przyszłości koniecznością wydania dodatkowego orzeczenia, toteż celowym był w tym zakresie zaskarżony wyrok utrzymać w mocy.

W konsekwencji powyższego bezprzedmiotowym stało się rozpoznanie zarzutów podniesionych w apelacjach oskarżonego i obrońcy. Stąd Sąd Okręgowy na podstawie art. 436 kpk ograniczył rozpoznanie wywiedzionych apelacji do uchybienia uwzględnionego z urzędu, gdyż było to wystarczającym do wydania orzeczenia w instancji odwoławczej. Tylko bowiem w przypadku zbiegu negatywnych przesłanek procesowych określonych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 kpk (brak czynu, brak znamion czynu zabronionego, ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa) oraz w art. 17 § 1 pkt 6 kpk (przedawnienie karalności) sąd nie może umorzyć postępowania z uwagi na niedopuszczalność jego dalszego prowadzenia, gdy zbieg tych przesłanek zostanie stwierdzony dopiero po przeprowadzeniu dowodów i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności faktycznych. Jedynie w takiej sytuacji dojść może do zbadania podstaw odpowiedzialności oskarżonego i wydania decyzji odnoszącej się do braku tych podstaw w postaci wyroku uniewinniającego, a nie umarzającego postępowanie z powodu przedawnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2002 r., V KKN 484/00, LEX nr 50036; postanowienie SN z 27 stycznia 2010 r., I KZP 27/10, OSNKW 2011/1/5).

Rozstrzygając natomiast o kosztach procesu w sprawie, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, iż po myśli art. 632a § 1 kpk powinien ponieść je Skarb Państwa w części obejmującej kwotę wyłożoną na opłacenie zastępstwa adwokackiego zapewnionego oskarżonemu z urzędu w ponownym postępowaniu przez adw. T. K.. Co do nich, ze względu na powody zmiany obrońcy, leżące wyłącznie po stronie oskarżonego, zachodził bowiem wyjątkowy wypadek przewidziany w tym przepisie, powalający w przypadku umorzenia postępowania na odstępstwo od zasady przewidzianej w art. 632 pkt 1 kpk, wedle której w sprawach z oskarżenia prywatnego w razie uniewinnienia lub umorzenia postępowania koszty procesu ponosi oskarżyciel prywatny. Co do pozostałych składowych kosztów procesu wygenerowanych w niniejszej sprawie (uwzględniając również rozliczenie kosztów dokonane poprzednio przez Sąd Okręgowy w sprawie VI Ka 978/17), takowy wyjątkowy wypadek nie zachodził, zatem rozstrzygnięto o nich w myśl przywołanej zasady, pamiętając, że ryczałt z art. 621 kpk nie obejmuje nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych, stąd też konieczność zasądzenia od oskarżycielki prywatnej na rzecz Skarbu Państwa kwot należnych adw. S. K. tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu w sprawie. Niedopuszczalność w istocie ponownego postępowania wywołana poprzednio błędem Sądu odwoławczego, na który nie zareagowała w żaden sposób oskarżycielka prywatna, reprezentowana przeciw przez fachowego pełnomocnika, nie mogła stanowić wyjątkowego wypadku uzasadniającego przynajmniej zrekompensowanie A. D. wydatków poniesionych na ustanowienie pełnomocnika w ponownym postępowaniu przed Sądem I instancji oraz w kolejnym postępowaniu odwoławczym oraz nieobciążanie jej kosztami obrony z urzędu świadczonej oskarżonemu przez adw. S. K..

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy orzekł jak w części dyspozytywnej swego wyroku.